

Republika e Kosovës
Republika Kosovo - Republic of Kosovo
Kuvendi - Skupština - Assembly

Skupština Republike Kosova,

Na osnovu člana 65. (1) Ustava Republike Kosova i člana 6. (1) Poslovnika Skupštine Republike Kosova,

Usvaja:

**PLATFORMU O DIJALOGU ZA ZAVRŠNI, SVEOBUVATNI I ZAKONSKI
OBAVEZUJUĆI SPORAZUM ZA NORMALIZACIJU ODNOSA IZMEĐU REPUBLIKE
KOSOVA I REPUBLIKE SRBIJE**

Uvod

1. Kosovo je nezavisna i suverena država od proglašenja nezavisnosti 17. februara 2008. god. Dana 22.07. 2010. god., Međunarodni sud pravde je potvrdio da proglašenje nezavisnosti Kosova je u skladu sa međunarodnim pravom. Odmah posle toga, 9. septembra 2010. god. Generalna Skupština Ujedinjenih Nacija, koja se obratila sudu za svoje savetodavno mišljenje, uzela je u obzir Odluku suda i podržao je budući dijalog između Republike Kosova i Republike Srbije, uz posredovanje Evropske zajednice, u cilju promovisanja saradnje između dve zemlje, progrusa ka Evropskoj Uniji i poboljšanja života građana.

2. Proces dijaloga je rezultirao sa Prvim sporazumom o načelima koja regulišu normalizaciju odnosa (potpisano od Predsednika Vlade Republike Kosova i Predsednika Vlade Srbije, dana 19. 04.2013. god., ratifikovan od Skupštine Republike Kosova, Zakonom br. 04/L-199). Sklopljeno je nekoliko sporazuma u cilju normalizacije i otvaranja puta ka Evropskim integracijama. Sprovođenje ovih sporazuma je bio delimičan asimetričan.

3. Kosovo očekuje da će proces dijaloga biti intenziviran i ubrzan u 2019. god. u cilju postizanja konačnog, sve obuhvatnog i zakonski obaveznog sporazuma. Cilj ovog Sporazuma je rešavanje svih otvorenih pitanja, omogućujući obim zemljama da međusobno priznaju suverenost i otvaranje puta Kosovu ka članstvu u Ujedinjenim Nacijama i Evropskoj Uniji. 1

4. Dana, 15. decembra 2018. god. , Skupština Republike Kosova je usvojila Rezoluciju o Procesu dijaloga za normalizaciju odnosa između Republike Kosova i Republike Srbije. Ova Rezolucija, osim formiranja Državne delegacije, zahteva i izradu Platforme dijaloga gde će se precizirati sva vodeća načela na kojima će Državna delegacija zastupati Republiku Kosova u procesu dijaloga. U skladu sa aktima Skupštine, Državna delegacija izveštava će i informisaće Skupštinu Republike Kosova o svim pitanjima u vezi sa dijalogom.

5. Ova Platforma predstavlja zvanični stav Republike Kosova i određuje načela, ciljeve i očekivanja Republike Kosova u procesu dijaloga. Preko nje se cilja postizanje što šire mogućeg političkog i društvenog konsenzusa u procesu dijaloga sa Srbijom.

Osnovna načela

6. Državna delegacija radi će prema sledećim glavnim načelima:

Načelo br. 1: Glavni cilj Republike Kosova je da od Republike Srbije obezbedi jasno priznavanje suvereniteta Kosova kao nezavisne države, sa obavezama zakonsko obavezujućih:

- (a) da obustavlja sve aktivnosti koja sprečavaju Republiku Kosova u pravcu ka međunarodnog priznavanja kao nezavisne i suverene države;
- (b) da poštuje suverenitet i teritorijalni integritet Republike Kosova;
- (c) da odustane od protivljenja ili uticaja na treće stranke da se protive bilo kom apliciranju od strane Republike Kosova za članstvo u Međunarodnim organizacijama, uključujući i Ujedinjene nacije, Evropsku Uniju, Savet Evrope, OEBS i njihove agencije; i
- (d) da odustane od svih oblika zadiranja u unutrašnja pitanja ili međunarodnim odnosima Republike Kosova. Republika Kosova, ubedjena je da je to jedini efikasni način za podsticanje saradnju između obe zemlje, kako bi se postigao progres na putu ka Evropskoj Uniji i poboljšanje života građana, kao što se i predviđa Rezolucijom Generalne Skupštine Ujedinjenih Nacija od 09.09.2010. god.

Načelo br. 2: Neće biti sporazuma o ničemu dok ne bude sporazuma o svemu. Kao što je naglašeno u načelu br. 1, uzajamno priznavanje mora biti primarni rezultat.

Načelo br.3: Ustav Republike Kosova sadrži obaveze proizašlih iz Plana Ahtisaari – a, nije otvoren za negociranje. Ovaj Plan obeleži zaokruživanje procesa pregovora ovlaštenih od Ujedinjenih Nacija za završni status Kosova i dobio je podršku većine međunarodne zajednice kao konačno rešenje. Plan eksplisitno izražava ono što se zahtevalo od obe stranke za postizanje pravednog rešenja, na metanjem niza koncesija Republici Kosovu za pružanje garancija za prava zajednica na Kosovu, a posebno za srpsku zajednicu. Kosovo je privrženo sprovelo sve odredbe iz Plana Ahtisaari-a.

Načelo br. 4: Politički ciljevi Republike Kosova u procesu dijaloga imaju za cilj rešavanje svih otvorenih pitanja sa Republikom Srbije, uključujući:

- (a) otklanjanje svih preostalih prepreka u odnosu na nezavisno obavljanje suverenih nadležnosti upravljanja u skladu sa načelima ne intervenisanja i ne uplitana;
- (b) unapređivanje prava albanske zajednice koja živi u Republiku Srbiju, u potpunom reciprocitetu sa srpskom zajednicom u Republiku Kosova;
- (c) promovisanje poštovanja, od obe strane, međunarodnog prava o ljudskim pravima i izbeglicama, zajedno sa dotičnim međunarodnim standardima za demokratsku, transparentnu i vladavinu koja polaže računa, i
- (d) stvaranje pogodnih mehanizama za adresiranje ratnih zločina, kršenje ljudskih i humanitarnih prava, uključujući i rešavanje sudbine nepronalaženih kao i reparacije.

Načelo br. 5: Konačni, sve obuhvatni i zakonsko obavezujući sporazum, mora biti jasan i bez dvosmislenosti. Iskustvo ukaže na to da dvosmisleni konstruktivni pristup je rezultirao asimetričnim sprovođenjem postignutih sporazuma do sada. Ta praksa će rezultirati stagniranjem i eventualno nesporazumevanjem. Dijalog mora se nastaviti dok obe strane dele isti smisao i zajedničko tumačenje o dogovorenom.

Načelo br. 6: Svaki konačni sporazum mora biti u potpunom skladu sa Ustavom Republike Kosova, kojim se predviđa da „Suverenitet i teritorijalni integritet Republike Kosova je nepovrediv, neutuđiv, nedeljiv i biće branjen svim sredstvima definisanih ovim Ustavom i zakonom“ (Član 2 (2)). Teritorijalni integritet Kosova se isto tako garantira od međunarodnog prava.

Načelo br. 7: U Republici Kosovu ne može biti ostalog nivoa upravljanja osim lokalnog i centralnog. Republika Kosova se zalaže za poštovanje odredbi Ustava i Plana Ahtisaari-a za među opštinsku saradnju, ali ove odredbe ne mogu rezultirati nekim drugim nivoom upravljanja.

Načelo br. 8. : U skladu sa Ustavom i njenim zakonima, pravima nad prirodnim resursima i assetima koji su na suverenoj teritoriji Republike Kosova, ekskluzivno pripadaju Republici Kosovu, shodno tome nisu otvorene za pregovaranje.

Načelo br. 9.: Za Republiku Kosova, konačni sporazum, zakonski obavezujući, stupa na snagu samo nakon ispunjavanja sledećih uslova: a) Srbija je priznala Kosovo kao nezavisnu i suverenu državu; b) referendum o sporazumu je održan na Kosovu, i c) Sporazum je ratifikovan od skupština obe zemlje.

Načelo 10: Pre saglasnosti vezano za format i tok procesa dijaloga, Republika Kosova zahtevaće mere izgradnje poverenja od strane Republike Srbije. One obuhvataju:

- (a) Zalaganje da, u okviru sporazuma za sva ostala pitanja, srpska delegacija ima autoritet da se saglasi s Načelom 1;
- (b) Zalaganje da će Republika Srbije odmah prekinute sve diplomatske aktivnosti ili ostale aktivnosti koje ciljaju da ometaju ili miniraju priznanje Kosova od drugih država tokom vremena dok je dijalog u toku, i da će se

suzdržati od protivljenja, ili podsticanja drugih država da se protive, neprekidnim aplikacijama Kosova za članstvo u međunarodnim organizacijama.

Načelo 11: U vršenju svog mandata, državna delegacija funkcionisaće po premisama kao što slede:

11.1 *Transparentnost*: Delegacija je obezbediti redovno javno informisanje kao i parlamentarno vezano za tok dijaloga.

11.2 *Sveobuhvatnost*: Proces pregovora će se razviti na takav način da omogući zastupljenost interesa svih građana Kosova. Imaće opširan sadržaj državne delegacije, nadzorne parlamentarne komisije kao i ostalih organa koje su obuhvaćene u ovom procesu.

11.3 *Pristup*: Za one grupe od interesa koje nisu zastupljene, državna delegacija će stvoriti jedan mehanizam kontaktiranja kako bi omogućila delotvorno učešće u procesu. Takvi stavovi i sugestije uzeće se u obzir i biće javni.

11.4 *Politički konsenzus*: Svaki put kada je moguće, pregovaračke pozicije se trebaju uzeti s političkim konsenzusom između parlamentarnih partija.

Kosovo u međunarodnom kontekstu

7. Republika Kosova je prihvaćena kao suverena nezavisna država od strane 115 država. Mišljenje Međunarodnog Suda pravde u 2010. godini potvrdilo je da proglašavanje nezavisnosti Kosova je bilo u skladu sa međunarodnim pravom. Kosovo je prihvaćena kao država članica u brojne međunarodne organizacije, obuhvatajući: Svetsku Banku, Međunarodni monetarni fond, Evropska banka za obnovu i razvoj, Svetskoj organizaciji carina, Međunarodnim Olimpijskim Komitet, FIFA, UEFA kao i ostale organizacije. Ipak, priznanje državnosti Kosova nije bilo univerzalno i Kosovo nije postiglo da se učlani u Ujedinjene Nacije.

Shvatanje normalizacije

8. Proces normalizacije kao i eventualni sporazum treba da obuhvati jasno, značajno načelo, bez uslovljavanja i nepovratnog od strane Republike Srbije, zakonite državnosti Kosova. Ovo obuhvata:

- a) Priznavanje nezavisnosti i državnosti Kosova unutar postojećih granica;
- b) Spremnost da se uspostave diplomatski odnosi, i
- c) Potpuno poštovanje prava Kosova kao jedna država u međunarodnom pravu.

Koristi recipročnog priznanja

9. Stav Republike Srbije od 2008. godine je bila velika prepreka za ostvarivanje Kosovskih težnji da u potpunosti učestvuje u međunarodnom sistemu. Srbija je odbijala do 4 sada da zvanično prihvati Republiku Kosova. Srbija je prekinula diplomatske inicijative kako

bi ubedila manje države da povuku priznanje Kosova, poduzimajući korake za osporavanje ili ometanje priznanja Kosova kao državu članicu u različitim međunarodnim organizacijama, kao što su UNESCO i INTERPOL. Ove radnje su na ozbiljan način prekršile suverenitet Kosova i ometale su potpuno učešće Kosova u međunarodnom sistemu. S stupanjem u dijalogu, Kosovo je odlučno da prevaziđe ove prepreke kako bi dala svoj doprinos u međunarodnoj arenici kao jednaka država.

10. Od političkog prioriteta je za Kosovo da postigne zaključni sporazum, sveobuhvatan i zakonski obavezujući s Srbijom, koji će olakšati napredak prema univerzalnom priznanju i koje će otvoriti put ka članstvu u Savetu Evrope, Evropskoj Uniji i Ujedinjene Nacije. Kako bi preduzela sve svoje obaveze u međunarodnom sistemu, i biti u stanju da u potpunosti učestvuju u međunarodnim pitanjima, Kosovo se prvenstveno treba priznati u relevantnim međunarodnim institucijama, na osnovu potpune jednakosti, i kasnije da potpiše i ratifikuje još veći broj međunarodnih ugovora. Opšti strateški cilj se ne može postići u potpunosti pod trenutnim okolnostima. Službeno priznanje državnosti od strane Republike Srbije je budući suštinski korak, koji će oboriti zadnju političku prepreku preostalu za univerzalno priznanje. Kao posledica olakšaće se potpuna integracija Republike Kosova u međunarodnom sistemu, koje će doneti ekonomske koristi kao i održivu političku stabilnost.

Normalizacija i prijem u EU

11. Evropska Unija je uslovila završetak procesa članstva u Evropskoj uniji uz normalizaciju odnosa između Republike Kosova i Republike Srbije. Ovo se naglasilo i u strategiji za proširenje EU-a za Zapadni Balkan u proleću 2018. godine:

„Bez delotvorne i sveobuhvatne normalizacije odnosa Beograd-Priština putem dijaloga olakšanom od strane EU-a, neće biti stabilnosti u regionu koja će trajati. Jedan sveobuhvatan sporazum, zakonski obavezujući urgentan je i odlučujući na taj način da Srbija i Kosovo mogu unaprediti u svom relevantnom evropskom putovanju.“

Ratni zločini, nestala lica, žrtve seksualnog nasilja i reparacije

12. Krivična odgovornost i reparacije za ratne zločine, kršenja ljudskih prava i kršenje humanitarnog prava u prošlosti ostaju ključne brige za Republiku Kosova i njen narod. Dijalog će obuhvatiti sedam glavnih stubova za upućivanje istih:

- (a) *Krivična odgovornost za ratne zločine:* Zaključni sporazum treba da uspostavi ekvivalentni specijalni tribunal za istraživanje, krivično gonjenje i suđenje raznih zločina izvršenih od strane Srbije na Kosovu tokom 1998 i 1999. godine. Sporazum treba da obezbedi da postoje razumno vremenski rokovi za takve istrage i suđenja. Nekažnjavanje ratnih zločina kao i ostalih teških prekršaja međunarodnih humanitarnog prava se neće tolerisati.
- (b) *Ratna nadoknada:* Srbija je odgovorna da isplati iznos ekvivalentan za ratnu nadoknadu za ekonomske gubitke koje se direktno prepisuju delovanjima Republike Srbije tokom rata. U budućem dijalogu trebala bi se odrediti načela sa kojima bi se trebali kvantifikovati ovi relevantni zahtevi, kao i da se dogovori o jednom neutralnom 5 mehanizmu za vršenje procena.

- (c) *Mehanizam kompenzacije žrtava rata:* Treba da postoji mehanizam putem kojeg (i) lica predmet kršenja humanitarnih prava izvršenih tokom rata mogu zahtevati kompenzaciju za materijalne i nematerijalne gubitke koji se prepisuju ovim kršenjima tokom rata; (ii) lica mogu zahtevati povratak materijalnih dobra, ušteđevine ili penzija koje nisu bili u stanju da dobiju od posle rata.
- (d) *Obelodanjivanja subbine nestalih lica:* Republika Kosova će zahtevati da pitanje nestalih lica bude upućeno kao urgentna tema s najvišom državnom odgovornošću Republike Srbije. Kosovo će zahtevati od Srbije da: (i) pruži informacije iz policijskih, vojnih arhiva i ostalih organa bezbednosti; (ii) da vrši ekshumaciju na potencijala mesta groblja; (iii) da ubrza rešavanje predmeta koji se tiču nestalih lica, i (iv) da postavi odmah pred pravdom počinioce ovih zločina.
- (e) *Pravda za žrtve seksualnog nasilja tokom rata:* Za žrtve seksualnog nasilja Kosovo će tražiti pravdu, rehabilitaciju i kompenzaciju za ponižavajuće i nehumane patnje prouzrokovana od Srbije tokom rata na Kosovu.
- (f) *Povratak imovine:* Trebaju se preduzeti efektivne mere kako bi obezbedili povratak arhiva i službenih dokumenta uzetih sa Kosova tokom rata, kao i kulturnih i drugih objekata uzetih iz muzeja i javnih institucija.
- (g) *Povratak građana na svoja imanja:* Kao što je Republika Kosovo preuzela obaveze kao deo Ahtisarijevog plana za raseljena lica, stav Kosova je da svi građani trebaju da uživaju pravo povratka na svoja imanja bez prepreka. To uključuje povratak Albanaca na svoja imanja na severu Kosova i u Srbiji.

13. Proces zajedničkog obračuna se treba razviti na međudržavnom nivou u vezi sa sukcesijom imovine i nacionalnog duga bivše Jugoslavije i ratne reparacije. Proces dijaloga bi trebalo da odredi primenjiva načela i mehanizam za kvantifikaciju odgovarajućih navoda. Sa svoje strane, Republika Kosovo je prihvatile, od usvajanja Ahtisarijevog plana, da je spremna da preuzme na sebe njen pravedni deo nacionalnog duga bivše Jugoslavije. Nasuprot tome, Republika Srbija ima za obavezu da izdvoji pravedni deo Kosova za javnu imovinu bivše Jugoslavije.

Zaštita prava zajednica

14. Kosovo je već dugo godina dokazala da je ispunilo u celosti predviđene obaveze iz Ahtisarijevog plana, za zaštitu ljudskih prava i prava zajednica, usvojivši i primenivši u potpunosti odgovarajuće zakonodavstvo. U tom pravcu, Kosovo je napredovalo iznad međunarodnih standarda i zastupa jedan od najnaprednijih sistema na svetu za zaštitu prava zajednica. Od suštinskog značaja je da angažovanje Srbije nad ovim načelima bude usklađen sa Kosovskim, na osnovu jednakosti i reciprociteta. Albanci van zemlje, uključujući one koji žive u Republici Srbiji, ne trebaju imati manje prava od Srba koji žive na Kosovu, za isticanje i pokazivanje svog nacionalnog identiteta i za dostojanstveni život. Proces dijaloga treba da osigura jednakost odredaba na obe strane granica na visokom nivou zakonskog prava.

15. Kao i ostale države bivše Jugoslavije, pitanje sukcesije Kosova nad obavezama i međunarodnim ugovorima treba se rešiti u skladu sa utvrđenim principima međunarodnog prava, uključujući Bečku konvenciju o pravu ugovora i Bečku konvenciju o sukcesiji država u vezi ugovorima. U tu svrhu, biće traženi specijalizovani pravni saveti. Očekuje se i predviđa, da potrebna angažovanja budu učinjena na vreme kako bi se mogla uključiti u konačni, sveobuhvatni i obavezujući sporazum.

Druga pitanja

16. Pravno obavezujući sveobuhvatni sporazum između Republike Kosovo i Republike Srbije će takođe sadržati i okvirne odredbe koje regulišu tehnička pitanja, kao što su: (a) međugranična saradnja; (b) kretanje ljudi, robe, usluga i kapitala (c) carine i trgovinu; (d) politike i snabdevanje električnom energijom (e) prevoz, telekomunikacije i emitovanje (f) saradnju u obrazovnim inicijativama kao i akademske i kulturne razmene.

Ukidanje rezolucije 1244 (1999)

17. Kosovo više nije zemlja koja je tek izašla iz rata. Međunarodno nadgledana nezavisnost je uspešno okončana 2012. godine. Ova činjenica bi trebala rezultovati potpunim ukidanjem Rezolucije 1244 SB UN-a (1999).

Konačan, sveobuhvatan i pravno obavezujući sporazum mora biti podržan od strane Saveta Bezbednosti UN-a. To bi trebalo da se desi kako bi se osiguralo da sporazum ima najviši potrebnii stepen održivosti i podrške od strane međunarodne zajednice. Krajnji rezultat u ovom procesu je glasanje u Savetu bezbednosti i Generalnoj skupštini kako bi se osiguralo potpuno članstvo Kosova u Ujedinjene Nacije.

Sprovođenje

18. Sporazum će biti postignut uz posredovanje EU-a i podršku SAD-a, koji bi takođe trebali da služe kao garant za sprovođenje obaveza predviđenih sporazumom. One će podržavati redovne procene i pregledе sprovođenja i biće na raspolaganju, na zahtev bilo koje strane, kako bi se bavili pitanjima sprovođenja sa stranama u sporazumu. Takođe bi trebalo da postoje i odredbe koje pokrivaju posledice ne-sprovođenja sporazuma.

Napredak u otvaranju poglavlja u vezi sa članstvom u EU, treba biti uslovljen od strane EU-a uz puno sprovođenje obaveza koje proizilaze iz sporazuma. Imajući u vidu učešće EU-a, treba se jasno naglasiti da će se neuspeh u sprovođenju sporazuma smatrati neuspehom u postizanju tražene normalizacije, što je preduslov za članstvo Republike Srbije u EU-u (Poglavlje 35). Konačno, EU i njene države članice ne bi trebale smatrati da su obaveze koje proizilaze iz Poglavlja 35. ispunjene sve do postizanja konačnog, sveobuhvatnog i pravno obavezujućeg sporazuma i njegovog sprovođenja u svim aspektima.

Rešavanje sporova

19. Bez obzira koliko je pažljivo formulisano, konačni sporazum može dati razlog za pojavu neslaganja oko njegovog tumačenja ili sprovođenja. Sporazum treba da predvedi jasne

procedure za rešavanje takvih sporova. U nedostatku rešenja sporazumom ili posredovanjem, trebaju postojati odredbe za obaveznu arbitražu.

Zaključci

20. Republika Kosovo je posvećena za kontinuiranu međunarodnu saradnju na principima jednakosti i uzajamnog poštovanja. Republika Kosovo poziva Republiku Srbiju da iskoristi ovu mogućnost i da prihvati stvarnu realnost, na način koji pokazuje iskrenu posvećenost u pravcu konstruktivnog napretka. Sa svoje strane, kosovo je spremno, kao deo konačnog sveobuhvatnog i pravnog obavezujućeg sporazuma da pregovara o uspostavljanju diplomatskih i dobrosusedskih odnosa sa Republikom Srbijom.

Br.06-V- 325

Priština, 7.3.2019.

Predsednik Skupštine

Kadri VESELI